

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
8-3-2020

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, Γ 6.3-4, 1281a39-b10 και Δ 4.2-3, 1291b30-39

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔστω τις ἕτερος λόγος· ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λέγεσθαι καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. Τοὺς γὰρ πολλούς, ὧν ἕκαστός ἐστιν οὐ σπουδαῖος ἀνήρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελτίους ἐκείνων, οὐχ ὡς ἕκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας, οἷον τὰ συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων· πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόριον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων, ὥσπερ ἓνα ἄνθρωπον τὸ πλῆθος, πολὺποδα καὶ πολύχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ' αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν διάνοιαν. Διὸ καὶ κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόριον, πάντα δὲ πάντες.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη μὲν ἢ λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. Ἴσον γὰρ φησὶν ὁ νόμος ὁ τῆς τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίου εἶναι ὅποτερουσοῦν, ἀλλ' ὁμοίους ἀμφοτέρους. Εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως ἂν εἴη μάλιστα, κοινωούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως. Ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. Ἐν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α1. α. Με βάση το νόημα του κειμένου που σας δίνεται να γράψετε δίπλα σε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

- i. Στο **πρώτο κείμενο** εκφράζεται η πεποίθηση ότι η άσκηση της εξουσίας από το πλήθος αποτελεί τον καλύτερο τρόπο διακυβέρνησης της πόλης-κράτους.
- ii. Σύμφωνα με το **πρώτο κείμενο** το μειονέκτημα της άσκησης της εξουσίας από το πλήθος είναι ότι το κάθε άτομο ξεχωριστά μπορεί να μην είναι σπουδαίο.
- iii. Στο **πρώτο κείμενο** υποστηρίζεται ότι το πλήθος υπερέχει από τους άριστους ως προς το ήθος και την εξυπνάδα.
- iv. Σύμφωνα με το **δεύτερο κείμενο** στο πρώτο είδος της δημοκρατίας οι άποροι έχουν περισσότερα δικαιώματα από τους πλούσιους.
- v. Σύμφωνα με το **δεύτερο κείμενο** στο πολίτευμα της δημοκρατίας ισχύει η αρχή της πλειοψηφίας στη λήψη των αποφάσεων.
- (Μονάδες 5)

- β. Για κάθε μία από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.
- (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

- B1.** Ο Αριστοτέλης, στο πρώτο κείμενο, προσπαθεί να αποδείξει την υπεροχή του πλήθους στην άσκηση της εξουσίας χρησιμοποιώντας παραδείγματα. Να τα παρουσιάσετε εντοπίζοντας τον χώρο από τον οποίο αντλούνται.

Μονάδες 10

- B2.** Ποιες είναι οι βασικές αρχές του πρώτου είδους της δημοκρατίας, σύμφωνα με το δεύτερο κείμενο;

Μονάδες 10

- B3.** Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις που σας δίνονται:

- i. Η φράση «ἦθος ἀνθρώπων δαίμων» ανήκει στον:

- α. Αριστοτέλη,
β. Δημόκριτο,

γ. Ηράκλειτο.

ii. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η διατροφή και η αύξηση του ανθρώπινου οργανισμού σχετίζονται με:

- α. το επιθυμητικόν μέρος της ψυχής,
- β. το αλόγιστον ή επιθυμητικόν μέρος της ψυχής,
- γ. με το ἄλογον μέρος της ψυχής.

iii. Στα Πολιτικά ο Αριστοτέλης δεν αναφέρεται σε θέματα:

- α. παιδείας,
- β. διακυβέρνησης της πόλης,
- γ. διανοητικών αρετών.

iv. Τη δεύτερη φορά που έζησε στην Αθήνα ο Αριστοτέλης ολοκληρώνει το έργο:

- α. Μετά τά φυσικά,
- β. Περί ζώων πορείας,
- γ. Περί τά ζῶα ιστορίαι.

v. Το Λύκειο ίδρυσε:

- α. ο Αριστοτέλης,
- β. ο Θεόφραστος,
- γ. ο Ερμίας.

Μονάδες 10

B4. α. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία πρόταση στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη (σε οποιαδήποτε πτώση, αριθμό ή γένος) θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **διάνοια, δόξα.**

(Μονάδες 4)

β. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία λέξη του πρώτου κειμένου ετυμολογικά συγγενή: **ξενοδόχος, φερέφωνο, μοιρολόι, φρενοβλαβής, εμπόδιο, καινούργιος.**

(Μονάδες 6)

Μονάδες 10

Β5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Απομνημονεύματα, 3. 9, 10-11

Βασιλείς δε και άρχοντες, είπεν, ότι είναι όχι εκείνοι που έχουν τα σκήπτρα, ούτε εκείνοι που εξελέγησαν από τους τυχόντας, ούτε εκείνοι που βγήκαν με τον κλήρον, ούτε εκείνοι που μετεχειρίσθησαν βίαν, ούτε εκείνοι που εξηπάτησαν, αλλ' εκείνοι που ηξεύρουν να άρχουν. Οσάκις δηλαδή ήθελεν ομολογήσει κανείς εκ των ακροατών του ότι ίδιον μεν του άρχοντος είναι να διατάζει τι πρέπει να κάμνουν οι άλλοι, του δε αρχομένου ίδιον το να πείθεται, έφερεν ως παράδειγμα ότι και εις το πλοίον, εκείνος μεν ο οποίος ηξεύρει να κυβερνά είναι κυβερνήτης, ο δε ιδιοκτήτης του πλοίου, και όλοι οι άλλοι, που είναι μέσα εις το πλοίον, πείθονται εις τον γνωρίζοντα να κυβερνά, και εις την γεωργίαν εκείνοι που έχουν αγρούς, και εις την ασθένειαν εκείνοι που ασθενούν, και εις την άσκηση του σώματος εκείνοι που ασκούνται σωματικώς και όλοι οι άλλοι, οι οποίοι φροντίζουν διά κάτι, εάν μεν νομίζουν, ότι οι ίδιοι ηξεύρουν να φροντίσουν, φροντίζουν· ει δε μη πείθονται εις τους γνωρίζοντας όχι μόνον όταν είναι παρόντες, αλλά και όταν απουσιάζουν στέλλουν και τους προσκαλούν, διά να κάμνουν όσα πρέπει, πειθόμενοι εις εκείνους· εις την εριουργίαν επεδείκνυν ότι αι γυναίκες άρχουν των ανδρών, διά το ότι αύται μεν γνωρίζουν πώς να υφαίνουν τα μαλλιά, οι δε άνδρες δεν γνωρίζουν.

Να συγκρίνετε τις απόψεις του Αριστοτέλη για τα πλεονεκτήματα της άσκησης της εξουσίας από το πλήθος, όπως παρουσιάζονται στο πρώτο κείμενο, με όσα αναφέρει ο Σωκράτης στο παραπάνω παράλληλο κείμενο που σας δίνεται.

Μονάδες 10

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

8 – 3 – 2020

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο ακόλουθο απόσπασμα, ο Σωκράτης απολογείται για την κατηγορία
ότι διαφθείρει τους νέους.

Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες —οἷς μάλιστα σχολή ἐστίν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων— αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κάπειτα οἶμαι εὐρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδότες δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐχ αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαιώτατος καὶ διαφθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδὴν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ ὅ,τι ποιῶν καὶ ὅ,τι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν ἄλλ' ἀγνοοῦσιν, ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν. [...] Τὰ γὰρ ἀληθῆ οἶμαι οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίνονται προσποιούμενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν.

Πλάτων, Ἀπολογία Σωκράτους 23c-d

Λεξιλόγιο

Πρὸς δὲ τούτοις = Εκτός από αυτά, επιπλέον

σχολή = ελεύθερος χρόνος

Ἐντεῦθεν = Γί' αυτό

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι [...] εἰδότην δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν».

Μονάδες 10

Γ2. Πως αντιδρούν οι θιγόμενοι από τις ενοχλητικές ερωτήσεις των μαθητών του Σωκράτη;

Μονάδες 10

Γ3. α. Στο απόσπασμα «κᾶπεῖτα οἶμαι εὐρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδότην δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν» να βρείτε τα επίθετα και να γράψετε τα αντίστοιχα επιρρήματα στο συγκριτικό βαθμό. (μονάδες 2)

β. Στο απόσπασμα «καὶ ἐπειδὴν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ [...] πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν» να μεταφέρετε τις αντωνυμίες στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (μονάδες 3)

γ. ἀκούοντες, εἰδέναι, λέγουσιν, ἐστι, ἔχουσι: να γραφεί για καθέναν από τους παραπάνω τύπους το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4. α. Να βρείτε και να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο του κειμένου (μονάδες 3).

β. «λέγουσιν ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαιώτατος καὶ διαφθείρει τοὺς νέους»: Να αντικαταστήσετε την ειδική πρόταση με μια ισοδύναμη συντακτική μορφή (μονάδα 5).

γ. «Τὰ γὰρ ἀληθῆ οὐκ ἂν ἐθέλοῖεν λέγειν»: Τι δηλώνει η παραπάνω έγκλιση; Να βάλετε το ρήμα σε άλλη έγκλιση, ώστε να δηλώνεται το μη πραγματικό (μονάδες 2).

Μονάδες 10

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ